

Klimat- och näringslivsdepartementet
Kn.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över promemorian Prövningen av avfallshanteringsplaner för utvinningsavfall och vissa kompletterande bestämmelser till EU- förordningen om kritiska råmaterial

Er beteckning: KN2025/02361

Sammanfattning

Länsstyrelsen tillstyrker i huvudsak förslagen i promemorian. Myndigheten bedömer att en tydligare reglering av prövningen av avfallshanteringsplaner kan bidra till ökad rättssäkerhet, förbättrad tillsyn och en mer enhetlig nationell tillämpning.

Länsstyrelsen bedömer dock att det krävs förtydligande kring vissa delar av förslagen, samt att delar kan medföra betydande konsekvenser för tillsynsmyndigheterna. Detta rör framför allt behov av tydlig gränsdragning mellan tillstånds- och tillsynsmyndigheternas prövning av avfallshanteringsplaner samt resurs- och kompetensbehov vad gäller handläggningen av utredningar om återvinningsbarhet.

Länsstyrelsen har i sitt remissvar avgränsat sig till hur förslagen i promemorian påverkar gruvverksamheter. Länsstyrelsen har inte beaktat hur förslagen kan komma att påverka täktverksamheter som omfattas av kravet på avfallshanteringsplaner.

Länsstyrelsens synpunkter

Tillsynsmyndighetens hantering av avfallshanteringsplaner (3.2-3.5)

- Länsstyrelsen tillstyrker förslaget och välkomnar en tydligare reglering av avfallshanteringsplanerna. Samtidigt ser Länsstyrelsen att förslaget leder till behov av tydligare gränsdragning mellan prövning och tillsyn.

Promemorian föreslår att tillsynsmyndigheten ska pröva om avfallshanteringsplaner enligt utvinningsavfallsförordningen uppfyller kraven i lagstiftningen efter att tillstånd enligt miljöbalken meddelats. Länsstyrelsen bedömer att förslaget bidrar till en tydligare rollfördelning mellan tillstånds- och tillsynsmyndigheten vilket kan förbättra effektiviteten och rättssäkerheten i miljöprövningarna.

Samtidigt ser Länsstyrelsen behov av förtydliganden kring hur tillsynsmyndighetens prövning ska förhålla sig till tillståndsmyndighetens tidigare bedömningar. Vilken rättsverkan tillståndsmyndighetens bedömning har, i vilken omfattning tillsynsmyndigheten kan göra avvikande bedömningar samt hur eventuella motstridiga ställningstaganden ska hanteras behöver klargöras.

De delar av avfallshanteringen som rör verksamhetens tillåtlighet samt som påverkar storleken på den ekonomiska säkerheten behöver givetvis redovisas i tillräcklig utsträckning under prövningsprocessen. Utöver det ser Länsstyrelsen ett behov av att det i prövningen fastställs vilka utvinningsavfall som uppkommer i verksamheten och i förlängningen också vilka delar av verksamheten som klassas som riskanläggningar (där det i tillståndet till exempel kan behöva föreskrivas specifika skyddsåtgärder). Länsstyrelsens erfarenhet är att det är två frågor där tillsynsmyndigheten och verksamhetsutövarens bedömning kan skilja sig. Länsstyrelsen efterfrågar i denna del tydligare vägledning kring vad som utgör ett utvinningsavfall.

Vad gäller föreslagen lydelse för 27 § i förordningen (2013:319) om utvinningsavfall bedömer Länsstyrelsen att "*så snart som möjligt*" inte är en lämplig formulering. Länsstyrelsen anser att formuleringen är alltför oprecis och kan leda till svårigheter för tillsynsmyndigheterna. Tidpunkt för inlämnande bör justeras till en specifik tid efter att tillstånd vunnit laga kraft.

Skyldigheten att ta fram en utredning om återvinningsbarhet (4.2)

- Länsstyrelsen ser positivt på att kompletterande bestämmelser införs i svensk lagstiftning för att förtydliga hanteringen av utredningarna av återvinningsbarhet. Samtidigt ser Länsstyrelsen flera utmaningar för både

verksamhetsutövare och tillsynsmyndigheter och ser ett behov av resursförstärkning samt stöd från SGU för att hantera utredningarna och frågan om undantag från bestämmelserna.

Förslaget innebär att det, för befintliga utvinningsavfallsanläggningar, ska inges en utredning enligt EU-förordningen om kritiska råmaterial till tillsynsmyndigheten senast den 24 november 2026. Länsstyrelsen konstaterar att utredningarna kommer att omfatta frågor av teknisk och ekonomisk karaktär som sträcker sig utanför de frågor som tillsynsmyndigheten i regel hanterar. Detta gäller både för den utredning som avses samt för frågan om undantag från skyldigheten att inge en utredning.

För att undantas krävs att verksamhetsutövaren med en hög grad av säkerhet kan visa att utvinningsavfallet inte innehåller kritiska råmaterial som är tekniskt återvinningsbara. Här ser Länsstyrelsen att det krävs tydlig vägledning kring vilken grad av säkerhet som krävs för att undantas, samt hur ekonomiska och miljömässiga aspekter ska bedömas. För ett avfallsupplag som redan har efterbehandlats kan ett återvinningsarbete innebära stora miljörisker. Länsstyrelsen bedömer att SGU bör ha värdefull kompetens på detta område och att de bör bidra med vägledning till tillsynsmyndigheterna.

Sammanfattningsvis ser Länsstyrelsen att handläggningen av utredningarna skulle bli mycket resurskrävande för de län som har ett stort antal utvinningsavfallsanläggningar, däribland Västerbotten. För att genomförandet ska bli möjligt ser vi därför ett behov av resursförstärkning samt stöd med vägledning från SGU.

Överklagande av beslut enligt EU-förordningen inom miljöbalkens tillämpningsområde (5)

- Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser (6)

- Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta yttrande har fattats av enhetschef Magnus Langendoen med miljöhandläggare Linnea Melin som föredragande.